



# วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jinedu/issue/archive>

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY Volume 11 No. 1 January – June 2017

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

**A Model of Creative Leadership Development of Basic School Administrators  
under the Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office**

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, พีระพงษ์ สิทธิอมร

**Pakawan Lunsomrong, Sowwanee Sikkhabandit, Peerapong Sithiamorn.**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Graduate School, North Bangkok University

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร การสร้างรูปแบบ และประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา การวิจัยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่; และมอร์แกน (Krejcie;& Morgan. 1970: 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ใช้การสุ่มแบบเจาะจง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 17 คน ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จำนวน 144 โรงเรียน จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) การหาคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, พีระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)

มาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง ตามลำดับโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการพัฒนาในรูปแบบ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม 2) การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน 3) การกระตุ้น และ สนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคว้านวัตกรรมใหม่ๆ 4) การตื่นตัวต่อภาวะคุกคาม ปัญหา อุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส และ 5) การส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน และ 3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

**คำสำคัญ:** รูปแบบ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

### Abstract

This study is a mixed method research which has set its purposes; 1) to study creative leadership development of school administrators, synthesize a model and evaluate creative leadership of school administrators under the Nakhonratchasima Primary Educational Service. This research consists of three (3) stages; section 1: to study creative leadership development of school administrators by using the Krejcie & Morgan's sampling table of 331 respondents. Section 2: to construct a model of creative leadership development of school administrators under the Nakhonratchasima Primary Educational Service. The focus group technique was applied with the purposive sampling of 17 experts. Section: 3) an evaluation of a model of creative leadership development of school administrators under the Nakhonratchasima Primary Educational Service. The survey technique and semi-structured interview has been done with 144 school administrators under the Nakhonratchasima Primary Educational Service. The research instrument consists of questionnaire, semi-structured interview with IOC between 0.80-1.00. The statistics used for data analyses were percentage, mean, and standard deviation and content analysis. The findings were found that: 1. An overall creative leadership development of school administrators under the Nakhonratchasima Primary Educational Service comprise five (5) Sort highest average score. Leadership Learning team. Leadership creates creativity. The leadership of the leader Leadership aimed at achievement. Leadership and risk management. were at the high level. 2. A model of creative leadership development of school administrators under the Nakhonratchasima Primary Educational Service comprise five (5) components: 1) given chance for everyone to participate in thinking and take action via teamwork. 2) enhance moral and spirit in work. 3) stimulate and encourage the creativity in new innovation. 4) being active or alert to any problems, obstruction, threats or being concern for loss of opportunity. 5) supporting for standard, quality, and academic excellence to be

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, พีระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)

excepted by community. 3. The feasibility and appropriateness of creative leadership development of school administrators under the Nakhonratchasima Primary Educational Service in overall were at the highest.

**Keywords:** A model, moral contribution of basic school students, school

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต, พระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)

## บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงดังพระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาตอนหนึ่งความว่า (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2542: ปกใน) “การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อน เพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวมไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญมั่นคงได้ยาก การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียว คือ “การศึกษา” การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดี ใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาปส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุน การประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวยความสะดวกที่พึงประสงค์”

การจัดการศึกษาของประเทศไทย ก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ภายหลังจากที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกที่ถือเป็นแผนแม่บทของการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดให้มีการบริหารจัดการการศึกษาที่เน้นความเป็นเอกภาพเชิงนโยบาย และมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดคุณภาพเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาแบ่งออกเป็นเพียงสองระดับ คือการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนการบริหารก็ได้ลดสายการบังคับบัญชาลงเน้นการกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา และให้มีการบริหารแบบองค์คณะบุคคลในทุกระดับ อีกทั้งยังกำหนดให้มีระบบรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการกำหนดให้การศึกษาภาคบังคับเพิ่มขึ้นจากหกปีเป็นเก้าปี (รุ่ง แก้วแดง. 2546) มีการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และยังมีกรอบกฎหมายให้โรงเรียนมีสภาพเป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอีกด้วย (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี; และคนอื่น ๆ. 2545: 94)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องมีลักษณะของผู้นำควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลักคือ โลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจะรับมือและปรับเปลี่ยนสิ่งใดๆ ในองค์กรต้องอาศัยหลักของการเป็นผู้นำเข้ามาช่วย การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ง่ายถ้าครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต่างก็มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำในขณะเดียวกัน การเป็นผู้นำแบบเดิมๆ ก็ต้องเปลี่ยนไป จากการนำโดยการขายความคิดแล้วสั่งการ มาเป็นการหลอมแนวคิดของทุกคนเข้าด้วยกันเป็นวัฒนธรรมองค์กร เป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ ร่วมกัน และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคฝ่าย (ทองศักดิ์ ชาญสมิง. 2557: ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายของผู้บริหารยุคใหม่ว่าจะต้องมีความรู้ความสามารถ และลักษณะพิเศษในการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จได้ และจากการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่าปัญหาในการบริหารสถานศึกษาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมผู้บริหารสถานศึกษา คือยังทำงานไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับทีมงานหรือได้บังคับบัญชา และขาดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ส่งผลกระทบถึงการบริหารสถานศึกษาจนทำให้ประสิทธิภาพของงานในสถานศึกษาด้อยลง ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา (สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ 8 นครราชสีมา. 2558: ออนไลน์) จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ซึ่งจะนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาให้มากขึ้น

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต, พีระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

### ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้รูปแบบที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัย และเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา
2. ผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา สามารถนำรูปแบบไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การประเมินประสิทธิภาพและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมภาวะผู้นำเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. นำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอีกทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อการดำเนินงาน ส่งเสริมประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ให้มากขึ้น
4. นำไปใช้เป็นรูปแบบตั้งต้นเพื่อขยายขอบเขตการศึกษาค้นคว้าประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กว้างขวาง และลึกซึ้งในอนาคตต่อไป

### ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็น ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) ความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม 2) ความเป็นผู้นำของผู้นำ 3) ความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) ความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง และ 5) ความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

## ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

### ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

ประชากร คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,309 คน

กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี; และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน

### ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อดำเนินการยกกร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ใช้การสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 17 คน

### ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

ในขั้นตอนนี้ 3 นี้เป็นการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการนำไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา จำนวน 144 โรงเรียน จำนวน 144 คน

## ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต, พีระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)

2. ผลการสร้างรูปแบบ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม

องค์ประกอบที่ 1 การเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม หมายถึง การเป็นผู้นำโดยการใช้หลักการบริหารคุณภาพที่ช่วยให้บุคลากรมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ รวมทั้งส่งเสริมระบบการทำงานแบบทีมงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการปฏิบัติงานนั้นๆ

2.2 ด้านความเป็นผู้นำของผู้หน้า

องค์ประกอบที่ 2 การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน หมายถึง การเป็นผู้นำในการเสริมสร้างขวัญและบำรุงขวัญ รวมทั้งเป็นผู้นำที่เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อรักษาเสถียรภาพการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงตามความต้องการ ซึ่งจะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของการทำงาน

2.3 ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้น และสนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ๆ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงภาวะผู้นำด้วยการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการค้นคิดนวัตกรรมและมีการทดลองอย่างหลากหลายเกิดขึ้นในสถานศึกษา รวมทั้งผู้นำสนับสนุนให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำ โดยมีผู้นำคอยสนับสนุนทำเป็นตัวอย่าง

2.4 ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบที่ 4 การตื่นตัวต่อภาวะคุกคาม ปัญหา อุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงภาวะผู้นำโดยการปลูกฝังให้การบริหารความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรมีความเข้าใจหลักการบริหารความเสี่ยง และร่วมรับผิดชอบในการสนับสนุนและนำหลักการการบริหารความเสี่ยงไปสู่การปฏิบัติภายใต้ขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ

2.5 ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงภาวะผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ใช้หลักการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีระบบตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพจนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน ผู้ปกครอง และสังคม

3. ผลการประเมินพบว่า ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการนำไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการนำไปสู่การปฏิบัติ

จากการอภิปรายผลข้างต้นสรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาประกอบด้วย 5 ด้าน

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ สิทธิชัยบัณฑิต, พีระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)



ภาพประกอบ 1 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

## สรุปและอภิปรายผล

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา มีความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อคณะครู เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการมีปฏิสัมพันธ์ และถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติด้วยความแปลกใหม่ ทำทนายและสร้างสรรค์ เพื่อนำองค์กรในการก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับเดลิช (Delich. 2010) ที่เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะประกอบไปด้วยการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ (inventive) สอดคล้องกับกรองทิพย์ นาควิเชตร (2552) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้นำในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยการคิดหลายมิติ คิดบวก และการปฏิบัติในวงกว้างและเชิงลึกที่หลากหลายมิติจากผู้นำ สอดคล้องกับธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์ (2554) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ๆ และสอดคล้องกับกิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 10) กล่าวว่าเมื่อสังคมปัจจุบัน และที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตเห็นชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อนและไร้ทิศทางภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนั้น

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำ และใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา



ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต, พระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)

2. ควรให้การสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง พร้อมทั้งต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหาร เพื่อนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นี้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

#### ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่ที่ดี และผู้นำที่ดีจะต้องรับฟังปัญหาและความต้องการครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ประชุม ทบทวนปัญหาและความต้องการของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน การเป็นผู้นำในการสร้างความรักความผูกพันของบุคลากรโดยได้สร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่มีลักษณะความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันโดยการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสามัคคีกันในการทำงาน มีกิจกรรมที่ร่วมกันทำในองค์กรอย่างสม่ำเสมอทุกปีการศึกษา เช่น กีฬาสัมพันธ์ กิจกรรมวันครู กิจกรรมวันสงฆ์ทำปีเก่าต้อนรับปีใหม่ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นต้น

2. ควรให้อิสระในการทำงานแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำ เช่น การมอบงาน และตำแหน่งหน้าที่สำคัญ การเปิดโอกาสให้ครูคิดนำเสนอ และบริหารโครงการ/กิจกรรมโดยอิสระ

3. ควรเปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาสร้างผลงานที่สร้างสรรค์ และสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่ พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการค้นคว้าคิดค้น การจัดหางบประมาณ และการอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ให้แก่คณะครู

4. ควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง และควรมีแนวทางในการป้องกันภัยเกี่ยวกับเอกสาร อาคาร สถานที่ ความปลอดภัยคณะครู นักเรียน เป็นอย่างดี

5. ควรเป็นผู้นำในด้านวิชาการ และให้ความสำคัญกับผลการเรียน และคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

#### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ควรวิจัยกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

#### บรรณานุกรม

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. สมุทรปราการ: วีรสาส์นพับลิชเชอร์.
- กิตต์กาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทองศักดิ์ ชาญสมิง. (2557). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ก้าวไกลสู่การศึกษาศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2557, จาก <http://www.romkiao.org/www/?name=knowledge&file=readknowledge&id=4>.
- ธีระ รุญเจริญ. วาสนา ศรีไพโรจน์. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 7 (1): 1-12.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ ปริณติง.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคนอื่นๆ. (2545). ฝ่าวิกฤติการปฏิรูปการศึกษาสู่สังคมแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: กลุ่มประเมินผล 2 สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ภควรรณ ลุนสำโรง, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, พีระพงษ์ สิทธิอมร  
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 (63-72)

สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ 8 นครราชสีมา. [ออนไลน์]. (2558, 10 กุมภาพันธ์). **แผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2555 - 2558)**. เข้าถึงได้จาก <http://www.inspect8.moe.go.th>

Best, John W. (1990). **Research in Education**. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.

Cronbach, Lee J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3<sup>rd</sup> ed., New York: Harper and Row.

Delich, (2010). The Impact of Mercosur's Sanitary and Phitosanitary Regime on Its Members' Institutional Dynamics. **Journal of CMA Management**. 79(2): 3-3.

Eisner, E. (1976). **Educational Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Education Evaluation**. *Journal of Aesthetic Education*. 39,(2): 192-193.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

### **Bibliography (In Thai)**

Krongtip Nakvichet. (2009). **Creative Leadership for Education**. Samut Prakan: Theerasarn Publishing.

Tanongsak ChanSaming (2014). **New administrators towards the 21<sup>st</sup> century**. Search on July 2, 2014, from <http://www.romklao.org/www/?name=knowledge&file=readknowledge&id=4>

Thor Suntrayut. (2007). **Risk Management Education**. Bangkok: Natikul Printing.

Prontip Iyimaphan. (2004). **"Leadership for Organizational Effectiveness"**. *People Management*. 3,(24): 65, 68.

Rangson Prasertsri. (2008). **Leadership**. Bangkok: Tanatad Printing.

Rung Kaewdang. (2003). **school tax**. Bangkok: Thaiwattana Panich.

Wichai Vonghai. (1999). **Powerful learning in the new paradigm**. Bangkok: S R Printing.

Sakchai Niraytawee., & Another. (2002). **Crisis reform of social learning**. Bangkok: Evaluation Group 2 The evaluation study ONEC.

Office of Inspector General at the Ministry of Education 8 Ratchasima. (2015). **Action Plan 4 year (BE. 2012 - 2015)** search on February 10, 2016, from <http://www.inspect8.moe.go.th>.